

VIEWS ON THE MORPHOLOGY AND SYNTAX CONCEPTS IN THE CONTEMPORARY ROMANIAN LANGUAGE

Cipriana Elena Peica
Assist. PhD., Babeş-Bolyai University of Cluj-Napoca

Abstract: A definition of grammar without making the main reference to its most important constituents, Morphology and Syntax, cannot be conceived correctly and completely, all the more so since grammar has been divided into Morphology and Syntax since Antiquity.

Over time, Morphology has become the study of the flexionary forms of words, doubled by the study of their grammatical meaning; thus, Morphology is a science of word both in terms of expression and in terms of content.

The meaning given to the word Syntax and to its research purpose has varied throughout the history of grammar. Nevertheless, the organisation of communication, i.e. the combinations of words, remains at the centre of syntactic research.

We will present and argue the reasons why we do not agree to remove the words Morphology and Syntax from the name and content of the new academic treatises. From our point of view, the interpenetration between Morphology and Syntax, the fact that many morphological phenomena can only be explained by reference to syntax and vice versa, does not take away their individuality and is not a sufficient argument for them to be viewed as something else than the two major pillars of grammar, in the vision that we consider to be viable, i.e. the one in which grammar is separate from semantics, pragmatics etc., all these subjects being naturally interdependent.

Keywords: Morphology, Syntax, word, statement, Grammar.

În Antichitate, *gramatica* a fost inclusă în cadrul filosofiei și al logicii, treptat desprinzându-se și conturându-se ca disciplină autonomă. Acesta ar putea fi unul dintre motivele pentru care, în continuare, prin acest termen se denuțește, pe de o parte, structura gramaticală a unei limbi, distinctă de vocabular, care ordonează gândirea, discursul scris și discursul oral, iar, pe de altă parte, totalitatea ramurilor din domeniul lingvisticii.

Fără îndoială, *gramatica* (lat. *grammatica*, gr. *grammatiké*) - „știința literelor” sau „arta de a citi și de a scrie” - este legată și de vocabular, de formarea cuvintelor, de structura fonetică a acestora, de ortografie și de punctuație, de morfosintaxă, de stilistică, de pragmatică, de retorică, de logică, precum și de orice altă știință care se ocupă în vreun fel de cuvânt, dar, nu trebuie să uităm că, dintre toate domeniile enumerate, doar gramatica are rolul principal de a avea în vedere regulile morfologice și sintactice după care se construiește orice discurs, din orice domeniu.

De aceea o definire a gramaticii fără a face principala referire la cele mai importante părți constitutive ale acesteia, *morfologia* și *sintaxa*, nu poate fi concepută în mod corect și complet, cu atât mai mult cu cât, încă din Antichitate, *gramatica* a fost împărțită în *morfologie* și *sintaxă*.

I. Termenul *morfologie* provine din limba greacă, *morphe* (gr.), semnificând *formă*, iar *logos* (gr.), *învățătură*. *Morfologia* poate fi definită ca parte a structurii gramaticale din cadrul unei limbi care cuprinde regulile privitoare la forma cuvintelor și la modificările acesteia în vorbire și în scriere.

Dicționarul de științe ale limbii definește *morfologia* ca fiind „disciplină lingvistică, ramură a gramaticii, al cărei obiect de studiu este *nivelul morfologic* (...)”¹, cu precizarea că unitatea de bază a nivelului morfologic are calitatea de semn lingvistic. „În lingvistica românească, *morfologia* se ocupă, prin forța tradiției, de studiul flexiunii, al categoriilor gramaticale și al părților de vorbire, deci de tot ceea ce interesează, sub aspect gramatical, nivelul cuvântului, distingându-se tranșant, pe de o parte de *sintaxă*, studiul componentului/componentelor de dincolo de cuvânt, iar pe de alta, de *formarea cuvintelor*, lăsată integral în seama lexicologiei și ca rezultat, și ca reguli de combinare a morfemelor derivate”².

Conform etimologiei, *morfologia* era înțeleasă ca știința formelor, studiul flexiunii cuvintelor făcându-se inițial numai din punctul de vedere al expresiei, fără a avea în vedere înțelesul gramatical de care se ocupă *sintaxa*. În timp, *morfologia* a devenit studiul formelor flexionare ale cuvintelor, dublat de studiul sensului gramatical al acestora, astfel, prin morfologie înțelegându-se o știință a cuvântului atât ca expresie, cât și la nivelul conținutului.

Pe de altă parte, conform școlilor structuraliste, obiectul *morfologiei* nu ar fi studiul cuvintelor, ci al *morfemelor* (unități lingvistice minimale dotate cu semnificație), iar *cuvântul* este privit ca un derivat al morfemelor. Prin urmare, având în vedere că *sintagma*, reprezintă obiectul sintaxei, precum și faptul că aceasta cuprinde, în sens larg, cuvântul și grupul de cuvinte, rezultă că, în acest mod, cuvântul devine și obiect al sintaxei³.

Vom prezenta în continuare modul în care este văzută această importantă ramură a gramaticii în principalele lucrări de specialitate.

A. Potrivit **Gramaticii Academiei din 1963**, *morfologia* este cea parte a gramaticii care promovează reguli referitoare la forma cuvintelor, realizează taxonomia părților de vorbire și se ocupă de flexiunea și de structura cuvintelor⁴.

Considerăm definirea *morfologiei* din GLR ca fiind cuprinzătoare și servind obiectivelor oricărei lucrări, deoarece în cadrul acestei definiții cuvântul este urmărit sub aspect strict gramatical și în opoziție cu *sintaxa*, care are în vedere combinațiile de cuvinte și funcțiile lor sintactice.

B. În literatura de specialitate, definițiile sunt nuanțate de la fiecare autor în parte.

Pornind de la ideea că definirea și delimitarea celor două părți componente ale gramaticii, morfologia și sintaxa, reprezintă una dintre sursele contradicțiilor în lingvistica actuală, **Iorgu Iordan și Vladimir Robu** demonstrează că între cele două diviziuni ale gramaticii există o legătură organică și astfel sistemul morfologic al limbii nu poate avea existență concretă în comunicare decât prin intermediul sintaxei. „Cuvintele specificate în clase sau categorii morfologice (*substantive, adjective, pronume, verbe*) și modalizate prin marcarea lor cu morfemele categoriilor de gen, număr, caz, mod, timp, persoană etc., intră în sistemul relațiilor sintactice și, în felul acesta, structura morfologică se întrepătrunde în structura sintactică.”⁵

Mioara Avram definește *morfologia* ca fiind cea parte a gramaticii care cuprinde reguli referitoare la forma cuvintelor și la modificările formale ale acestora. Autoarea subliniază, de asemenea, legătura strânsă între cele două părți constitutive ale gramaticii care se servesc

¹Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărășu, Liana Ionescu-Ruxândoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționar de științe ale limbii (DȘL)*, București, Editura Nemira, 2001, p. 328.

²*Ibidem*, p. 328.

³Iorgu Iordan, Valeria Guțu Romalo, Alexandru Niculescu, *Structura morfologică a limbii românecontemporane*, București, Editura Științifică, 1967, pp. 42-54.

⁴„Morfologia este partea gramaticii care cuprinde reguli privitoare la forma cuvintelor și la modificările formale ale cuvintelor studiate în părți de vorbire. Morfologia de ocupă deci de clasificarea cuvintelor în părți de vorbire, de modificările lor formale în diferite întrebunțări (adică de flexiune) și de structura de organizare internă a cuvintelor din punctual de vedere al valorii elementelor componente”. (*Gramatica limbii române*, vol. I, Ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Academiei, 1966, p. 29).

⁵Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1978, p. 332.

reciproc⁶, dar și distincția de natură metodologică dintre acestea, fiecare tratând problemele dintr-un punct de vedere specific.

Corneliu Dimitriu subliniază faptul că flexiunea cuvintelor este un element definitoriu pentru morfologie, aceasta descriind cuvintele din punctul de vedere al flexiunii lor: „Flexiunea cuvintelor este în strânsă legătură cu sensul cuvintelor și cu funcțiile lor sintactice”⁷.

Valeria Guțu Romalo definește morfologia având în vedere tot etimologia cuvântului: parte a gramaticii care studiază flexiunea cuvintelor, variațiile flexionare ale acestora⁸.

Pornind de la ideea că limba reprezintă „un sistem de sisteme care generează în actul lingvistic structuri specifice, dar interdependente”⁹, **Dumitru Irimia**, prezintă *morfologia* și *sintaxa* ca elemente constitutive ale *sistemului gramatical*, nu prin ele însele, ca individualități, ci formând împreună o relație de interdependență *morfologie-sintaxă* în cadrul căreia sistemul lexical se poate înscrie. Autorul consideră *cuvântul* și *enunțul* ca fiind unitățile lingvistice fundamentale, motiv pentru care își formulează și argumentează intenția de a abandona distincția explicită *morfologie-sintaxă* și de a îmbrățișa interpretarea dată structurii gramaticale a limbii române în noua ediție a *Gramaticii limbii române*, realizată sub egida Academiei Române (Editura Academiei, București, 2005), în cele două volume ale sale, *Cuvântul* (cu o abordare dinspre *morfologie* spre *sintaxă*) și *Enunțul* (cu o abordare dinspre *sintaxă* spre *morfologie*)¹⁰.

Ștefan Găitănanu¹¹ afirmă că definițiile bazate pe etimologia cuvântului morfologie sunt valabile doar dacă se ține cont de ambele tipuri de flexiune, și anume atât de *flexiunea sintetică* (relațiile homeosintagmatice, cele dintre morfeme în cadrul unui cuvânt), cât și de *flexiunea analitică* (relațiile heterosintagmatice, reprezentând cuvinte diferite).

De asemenea, autorul consideră inadecvată definirea morfologiei prin intermediul noțiunii *cuvânt*, deoarece „cuvântul însuși are structură morfematică sau participă la realizarea unei structuri morfematice”¹². Cu toate acestea, autorul acceptă ca domeniul morfologiei nu poate fi înțeles fără a se înțelege definirea cuvântului, în funcție de acesta relațiile fiind homeosintagmatice și heterosintagmatice.

Lingvistica actuală a depășit insuficiența termenului prin stabilirea unor noțiuni precum: semn lingvistic, fonem, morfem, semantem etc., motiv pentru care considerarea *cuvântului* ca unitate dotată cu expresie și conținut (= semn lingvistic) ajută la depășirea acestui impas.

O situație diferită întâlnim, în cadrul **noilor tratate academice, GALR și GBLR**, care situează structura gramaticală a limbii române între *sistem* și *discurs* și au în vedere, pe de o parte, *cuvântul* privit ca unitate a *sistemului*, dar și a discursului, iar, pe de altă parte, *enunțul*¹³ ca unitate a *discursului*, tributară din punct de vedere constructiv *sistemului*¹⁴.

GALR este considerată de către autorii ei ca fiind *gramatica actuală* care se înscrie în coordonatele cercetărilor descriptive și normative, propunând o descriere a structurii gramaticale și a modului de funcționare a limbii române în ipostaza ei literară actuală,

⁶În acest sens, autoarea precizează că: „sintaxa se servește de morfologie folosind modificările formale ale cuvintelor, pentru a îmbina cuvintele între ele și pentru a exprima raporturile create din îmbinări, iar morfologia se servește de sintaxă folosind în flexiune îmbinări de cuvinte”. (Mioara Avram, *Gramatica pentru toți*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1986, p. 9.)

⁷Corneliu Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia*, Iași, Editura Institutul European, 1999, p. 5.

⁸Valeria Guțu Romalo, *Limba română contemporană* (I. Coteanu, coordonator), București, Editura Didactică și Pedagogică, 1985, p. 86.

⁹Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, Ediția a III-a revăzută, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 15.

¹⁰Dumitru Irimia, *Gramatica limbii române*, Ediția a III-a revăzută, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 18.

¹¹Ștefan Găitănanu, *Gramatica actuală a limbii române*, Pitești, Editura Tempora, 1998, p. 7.

¹²*Idem*.

¹³A se vedea și Peica, C-E, 2014, „Enunțul – O unitate comunicativă, sintactică și/sau relațională?” în *Revista de Lingvistică și Cultură Românească*, numărul 2 din decembrie 2014, <http://limbaromana.org/>, ISSN-L 2392-6589.

¹⁴Vezi capitolul „Introducere” din *Gramatica limbii române, Cuvântul*, vol. I, București, Editura Academiei Române, 2005, p. 1.

considerată în *dinamica* și *diversitatea* ei. Faptul gramatical este privit nu numai din punctul de vedere al statutului care îi este conferit de poziția în sistem, ci și sub aspectul utilizării în activitatea de transmitere a informației¹⁵.

În GBLR se precizează că „morfologia înseamnă flexiune, adică schimbarea formei unui cuvânt pentru a exprima valori / categorii gramaticale”¹⁶, iar abordarea agreată va fi cea *morfosintactică*, o abordare nouă în studiul limbii care „comportă o viziune integratoare între cele două subdiviziuni tradiționale, morfologia și sintaxa, și care are ca obiect de studiu urmărirea intercondiționată a fenomenelor sintactice și morfologice, examinând implicațiile sintactice ale diverselor fapte flexionare și, invers, manifestările morfologice pentru faptele considerate prin tradiție ca aparținând sintaxei.”¹⁷

Prin urmare, noile gramatici impun, ca unități de bază ale limbii, *cuvântul*, care aparține atât sistemului, cât și comunicării, actului discursiv, și *enunțul*, care, fără a fi o componentă a sistemului, reprezintă unitatea de bază a comunicării¹⁸, renunțând la distincția tradițională și formală *morfologie-sintaxă*, pe considerentul că este imposibil, pentru multefenomene, să fie împărțite între morfologie și sintaxă.¹⁹ Astfel, cele două nu mai sunt văzute și analizate ca individualități ale *sistemului gramatical*, ci din prisma relației de interdependență pe care o formează.

Prin urmare, din punctul nostru de vedere, prin conceptul *morfologie* se înțelege acea ramură a gramaticii care are ca obiect de studiu părțile de vorbire pe axa paradigmatică, orientare trasată de Ferdinand de Saussure²⁰ și îmbrățișată printre alții de A. Martinet²¹ și L. Hjelmslev²².

Nu agreăm abordarea morfosintactică din noile tratate academice, deoarece, din punctul nostru de vedere, întrepătrunderea dintre morfologie și sintaxă, faptul că numeroase fenomene morfologice pot fi explicate doar prin raportare la sintaxă și viceversa, nu reprezintă un element care le lipsește de individualitate și nu constituie un argument suficient pentru ca acestea să fie privite în alt mod decât ca fiind cei doi mari piloni ai gramaticii, în viziunea pe care o considerăm viabilă, și anume cea în care gramatica este disciplină aparte în raport cu semantica, pragmatica etc., între acestea existând gradul firesc de interdependență.

II. Termenul *sintaxă* provine din limba greacă, *sintaxis* (gr.) semnificând *îmbinare*. Accepțiunea care s-a acordat termenului *sintaxă* și obiectului de cercetare al acestei discipline a variat în cursul istoriei gramaticii.

Vom prezenta în continuare modul în care este văzută și această importantă ramură a gramaticii în principalele lucrări de specialitate.

În *Gramatica limbii române din 1966*, pornindu-se de la ideea conform căreia „morfologia servește sintaxa în sensul că sintaxa folosește modificările formei cuvintelor pentru a le îmbina între ele, pentru a exprima raporturile dintre cuvintele unei propoziții”²³, sintaxa este definită ca fiind „partea gramaticii care cuprinde regulile privitoare la îmbinarea

¹⁵Vezi capitolul „Prefață” din *Gramatica limbii române, Cuvântul*, vol. I, Editura Academiei Române, București, 2005, pp. VIII-IX.

¹⁶*Gramatica de bază a limbii române*, coordonator Gabriela Pană Dindelegan, București, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti”, 2010, p. 3.

¹⁷Vezi „Introducere. Prezentarea conceptelor esențiale” din *Gramatica de bază a limbii române*, coordonator Gabriela Pană Dindelegan, București, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti”, 2010, p. 2.

¹⁸Vezi capitolul „Prefață” din *Gramatica limbii române, Cuvântul*, vol. I, București, Editura Academiei Române, 2005, p. X.

¹⁹*Gramatica de bază a limbii române*, coordonator Gabriela Pană Dindelegan, București, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti”, 2010, p. 4.

²⁰Ferdinand de Saussure, *Curs de lingvistică generală*, Publicat de Charles Bally et Albert Sechehaye, Iași, Editura Polirom, 1998, pp. 135-136.

²¹Vezi André Martinet, *Éléments de linguistique générale*, 3e ed., Paris, Armand Colin, 1963.

²²Vezi Louis Hjelmslev, *Preliminarii la o teorie a limbii* (traducere din limba engleză de D. Copceag), București, Centrul de Cercetări Fonetice și Dialectale 1967, p. 33 și urm.

²³*Gramatica limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Academiei, 1966, vol. I, p. 11.

cuvintelor în propoziții și fraze”²⁴. Gramatica tradițională admite următoarele unități sintactice: partea de propoziție, îmbinarea de cuvinte (grup de cuvinte, sintagmă), propoziția și fraza. Dintre acestea, propoziția este considerată unitatea fundamentală, cea mai mică unitate a sintaxei care poate apărea de sine stătătoare și a cărei esență este predicția, iar fraza este unitatea sintactică superioară propoziției, fiind alcătuită din două sau mai multe propoziții.

În ceea ce privește conceptul de *sintaxă*, în **literatura de specialitate**, definițiile sunt nuanțate de către fiecare autor în parte.

În lucrarea *Limba română contemporană*, **Iorgu Iordan** descrie sintaxa ca fiind „ansamblul regulilor privitoare la îmbinarea cuvintelor în propoziții”²⁵.

În *Gramatica pentru toți*, **Mioara Avram** definește sintaxa ca fiind „partea structurii gramaticale (și a gramaticii ca studiu al acesteia) care cuprinde regulile privitoare la îmbinarea cuvintelor în propoziție și a propozițiilor în fraze”²⁶. Rezultatul acestei îmbinări a cuvintelor este chiar comunicarea, iar studiul sintaxei reflectă mecanismul de funcționare a limbii, modul în care cu un număr limitat de cuvinte se realizează un număr nelimitat de propoziții și fraze.

În aceeași lucrare, în cadrul capitolului intitulat *Unitățile sintaxei*, se face doar o referire la noțiunea *enunț*: „În definiția sintaxei se vorbește de două unități ale ei – deosebite ierarhic – prin care se poate realiza comunicarea sau, mai exact, care pot constitui comunicări de sine stătătoare, exprimând judecăți logice sau idei cu caracter afectiv sau volițional: propoziția, ca unitate de grad mai mic, și fraza, ca unitate de grad mai mare (rezultată dintr-o îmbinare de cel puțin două propoziții. Uneori se folosește termenul *enunț* ca termen supraordonat și nedistinct pentru propoziție (independentă) și pentru frază.”²⁷, concluzia fiind tot aceea că propoziția este unitatea fundamentală a sintaxei, cea mai mică unitate care poate apărea de sine stătătoare, care poate constitui singură o comunicare, iar fraza este unitatea sintactică superioară propoziției din punctul de vedere al organizării, fiind o comunicare mai complexă decât propoziția datorită faptului că este o îmbinare de două sau mai multe propoziții. Grupul de cuvinte și partea de propoziție, ambele fiind lipsite de predicție, sunt catalogate ca fiind inferioare propoziției. Acestea nu pot apărea autonome și nu pot constitui unități de comunicare decât prin încadrarea într-o propoziție.

Ion Diaconescu în *Probleme de sintaxă a limbii române actuale*²⁸ definește *sintaxa* drept acea parte a gramaticii care se ocupă cu studiul unităților sintactice – *parte de propoziție, sintagmă, propoziție, frază* – privite dintr-o dublă perspectivă: relațională și funcțională. Perspectiva relațională pune în evidență elementele de expresie, iar cea funcțională, elementele de conținut. Studiul *relațiilor* va releva tipologia unităților sintactice, normele și mijloacele de construcție, în timp ce studiul *funcțiilor* va conduce la determinarea și definirea unităților de conținut.

În alte lucrări domeniul sintaxei a fost extins, atribuindu-i-se ca obiect și studierea sensurilor presupuse de modificările morfologice, punerea în evidență a valorilor categoriilor gramaticale care se relevă prin participarea lor la anumite tipuri de construcții, de combinații de cuvinte. Un exemplu în acest sens se găsește în lucrarea comună aparținând autorilor **Al. Rosetti și J. Byck**, *Gramatica limbii române*²⁹, unde partea de sintaxă cuprinde, alături de sintaxa propoziției și sintaxa frazei, un capitol intitulat „Sintaxa părților vorbirii”, capitol în care se discută valoarea și întrebuințarea *formelor* de număr, caz, persoană etc.

²⁴*Ibidem*, p.7.

²⁵Iorgu Iordan, *Limba română contemporană*, București, Editura Ministerului Învățământului, 1956 p. 494.

²⁶Mioara Avram, *Gramatica pentru toți*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1986, p. 237.

²⁷*Idem*.

²⁸Ion Diaconescu, *Probleme de sintaxă a limbii române actuale*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989, p.15.

²⁹Al. Rosetti, J. Byck, *Gramatica limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Universul, 1944, p.125 și urm.

C. Din perspectiva **noilor tratate academice, GALR și GBLR**, sintaxa „studiază combinarea cuvintelor în grupuri de cuvinte și în propoziții, după reguli foarte stricte, specifice fiecărei limbi, reguli care variază de la o clasă lexico-gramaticală la alta, iar, în cadrul aceleiași clase, de la o subclasă la alta [...]. Unitățile sintactice sunt, în ordinea crescătoare a extinderii și a complexității lor, cuvântul, grupul sintactic, propoziția”³⁰. Conceptul fundamental al sintaxei moderne este grupul sintactic. Acesta este prezentat ca fiind sinonim cu *sintagmă*, denumirea preferată fiind cea de grup. Grupul sintactic reprezintă o proiecție a unui *cap lexical/centru de grup*, realizată pe baza actualizării disponibilităților combinatorii ale centrului și se caracterizează „prin coeziune sintactică și sintactico-semantică, asigurată prin restricții de formă gramaticală impuse de centru (regim cazual, regim prepozițional, restricții de acord sau de topică), mai rar, și prin restricții impuse de componente unele asupra altora (în GV, de exemplu, subiectul, termen subordonat, impune centrului verbal restricții de acord), precum și prin constrângeri semantice impuse de centrul de grup subordonaților (cum ar fi atribuirea de roluri tematice)”³¹.

Cu toate aceste variații, în centrul cercetării sintactice rămâne modul de organizare a comunicării, și anume, îmbinările de cuvinte. Orice tip de sintaxă³² – tradițională sau clasică, analitică sau structuralistă, sintetică sau generativ-transformațională - „se ocupă de modul de organizare a unităților de comunicare, de îmbinările de cuvinte indiferent de concepția asupra limbii și de metodele de cercetare folosite de specialiști”³³.

În concluzie, din punctul nostru de vedere, limba trebuie analizată ca un sistem ale cărui componente funcționează pe baza relațiilor dintre ele³⁴, iar prin termenul *sintaxă* se denumește acea ramură a gramaticii care are ca obiect de studiu îmbinarea cuvintelor în propoziții și a propozițiilor în fraze, pornind de la formă spre conținut, elementele limbii fiind studiate pe axa sintagmatică³⁵.

Având ca punct de pornire sintaxă funcțională, linia teoretică a lucrării de față s-a raportat la abordarea tradițională și structurală a sintaxei, aderând la teoria sintaxei neotradiționale inițiate de Școala clujeană de sintaxă³⁶ pentru care „gramaticii îi corespunde structura gramaticală”³⁷, „gramatica este alcătuită din morfologie și sintaxă”³⁸, iar acestea două, „chiar când sunt concepute și definite separat (morfologia ca având drept obiect flexiunea, iar sintaxa – îmbinările, raporturile), își face loc necesitatea afirmării – suplimentar, ulterior definițiilor – a legăturii dintre ele; această legătură, înțeleasă ca una de aservire a morfologiei de către sintaxă (morfologia - mijlocul, sintaxa – scopul, punctul de sosire), conduce la o ierarhizare a termenilor ei: flexiunea („nivelul morfologic”) situată dedesubtul îmbinărilor, raporturilor dintre cuvinte etc. („nivelul sintactic”), conform scării uzuale: fonetică, lexicologie, morfologie, sintaxă”³⁹.

BIBLIOGRAPHY

³⁰ *Gramatica de bază a limbii române*, coordonator Gabriela Pană Dindelegan, București, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti”, 2010, p. 15.

³¹ *Ibidem*, pp. 16-17.

³² În literatura română de specialitate o privire generală asupra diferitelor tipuri de sintaxă o găsim la Valeria Guțu Romalo, *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1973, pp. 9 - 28.

³³ Iorgu Iordan, Vladimir Robu, *Limba română contemporană*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978, pp. 538-541.

³⁴ Vezi și Peica, C-E, 2015, „Relația – element esențial al lingvisticii moderne”, în *Revista de Lingvistică și Cultură Românească*, numărul 3 din martie 2015, <http://limbaromana.org/>, ISSN-L 2392-6589.

³⁵ Ferdinand de Saussure consideră că sintaxa studiază elementele limbii pe axa sintagmatică (vezi Ferdinand de Saussure, *Curs de lingvistică generală*, Publicat de Charles Bally et Albert Sechehaye, Editura Polirom, Iași, 1998, pp. 135-136.).

³⁶ Fondatorul acestei școli, D. D. Drașoveanu, nu neagă abordarea modernă, analitică a sintaxei, ci o înglobează în sintaxa relațională neotradițională.

³⁷ D. D. Drașoveanu, *Teze și anititeze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1997, p. 26.

³⁸ D. D. Drașoveanu, *Teze și anititeze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1997, p. 26.

³⁹ *Ibidem*, p. 25.

1. Avram, M., 1986, *Gramatica pentru toți*, București, Editura Academiei Române (ediția a II-a - 1997, ediția a III-a - 2001), București, Humanitas).
2. Bidu-Vrănceanu, A., Călărășu, C., Ionescu-Ruxăndoiu, L., Mancaș, M., Pană Dindelegan, G., 2001, *Dicționar de științe ale limbii*, București, Editura Nemira.
3. Diaconescu, I., 1989, *Probleme desintaxă a limbii române actuale*, București, Editura Științifică și Enciclopedică.
4. Dimitriu, C., 1999, *Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia*, Iași, Editura Insitutul European.
5. Dimitriu, C., 2002, *Tratat de gramatică a limbii române. Sintaxa*, Iași, Editura Insitutul European.
6. Drașoveanu, D. D., 1997, *Teze și antiteze în sintaxa limbii române*, Cluj-Napoca, Editura Clusium.
7. Găitănar, Șt., 1998, *Gramatica actulă a limbii române*, Pitești, Editura Tempora.
8. Graur, A., M. Avram, L. Vasiliu (coord.), 1966, *Gramatica limbii române*, 1-11, ediția a doua revăzută și adăugită, București, Editura Academiei.
9. Guțu-Romalo, V., 1985, *Limba română contemporană* (I. Coteanu, coordonator), Editura Didactică și Pedagogică București.
10. Guțu Romalo, V. (coord.), 2005/2008, *Gramatica limbii române*(GALR), București, Editura Academiei Române (ediția I: 2005; tirajul nou, revizuit: 2008).
11. Guțu Romalo, V., 1973, *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
12. Hjelmslev, L., 1967. *Preliminarii la o teorie a limbii* (traducere din limba engleză), București, Editura Științifică.
13. Iordan, I., Guțu Romalo, V., Alexandru Niculescu, Al., 1967, *Structura morfologică a limbii române contemporane*, București, Editura Științifică.
14. Iordan, I., Robu, V., 1978, *Limba română contemporană*, București, Editura Didactică și Pedagogică.
15. Irimia, D., 2008. *Gramatica limbii române*, Ediția a III-a revăzută, Iași, Editura Polirom.
16. Martinet, A., 1963, *Éléments de linguistique générale*, 3e ed., Paris, Armand Colin.
17. Pană Dindelegan, G. (coord.), 2010, *Gramatica de bază a limbii române*, București, Academia Română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan – AL. Rosetti”.
18. Peica, C-E, 2014, „Enunțul – O unitate comunicativă, sintactică și/sau relațională?” în *Revista de Lingvistică și Cultură Românească*, numărul 2 din decembrie 2014, <http://limbaromana.org/>, ISSN-L 2392-6589.
19. Peica, C-E, 2015, „Relația – element esențial al lingvisticii moderne”, în *Revista de Lingvistică și Cultură Românească*, numărul 3 din martie 2015, <http://limbaromana.org/>, ISSN-L 2392-6589.
20. Rosetti, Al., Byck, J., 1944. *Gramatica limbii române*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Universul.
21. Saussure, F., 1998, *Curs de lingvistică generală*, Publicat de Charles Bally et Albert Sechehaye, Iași, Editura Polirom.